

Священна Конгрегація у справах доктрини віри

ЛЮДСЬКА ОСОБА
PERSONA HUMANA

Декларація про деякі питання статевої етики

29 грудня 1975

ІРПЖ

2006

Переклад: Леся Угрин

Для приватного вжитку

**© Переклад Інституту родини та подружнього життя УКУ
УГКЦ 2006 р. Б.**

ЛЮДСЬКА ОСОБА¹

PERSONA HUMANA

Декларація про деякі питання статевої етики

I

Людська особа, згідно із сучасними науковими дослідженнями, є так глибоко позначена статевістю, що її слід вважати одним із факторів, які надають кожному індивідуальному життю основних вирізняючих рис. Властиво, зі своєї статі людська особа одержує характеристики, які на біологічному, психологічному і духовному рівнях визначають її як чоловіка чи жінку і таким чином у великій мірі зумовлюють його чи її зростання на шляху до зрілості і входження у суспільство. А тому проблематика статевої є сьогодні темою, яку часто і відкрито обговорюють у книжках, газетах, журналах та інших засобах масової інформації.

Сьогодні, зросло зіпсуття звичаїв, одним із найсерйозніших виявів якого є розгнужана екзальтація сексом. До того ж, через засоби масової інформації і громадські розваги це зіпсуття сягнуло ділянки освіти і спричинило зараження загальної ментальності.

У цьому контексті деякі педагоги, вчителі і моралісти зуміли посприяти кращому розумінню та інтеграції у життя вартостей, властивих для кожної статі. З іншого боку, є такі, хто висунув концепції і моделі поведінки, що суперечать правдивим моральним потребам людської особи. Деякі представники останньої групи зайшли навіть так далеко, що сприяють розбещеному гедонізму.

Як результат, впродовж кількох років, вчення, моральні критерії та способи життя, досі вірно бережені, стали доволі розхитаними, навіть серед християн. Багато людей сьогодні, зустрічаючись з дуже поширеними поглядами, протилежними тому вченню, яке вони одержали від Церкви, постають перед запитанням: чого слід триматися як істини.

II

¹ Переклад Лесі Угрин

Церква не може залишитися байдужою до цього безладдя думок і послаблення звичаїв. Бо це є питання стосується вкрай важливого предмету для особистого життя християн, і для суспільного життя в наш час (1).

Єпископи щоденно помічають зростаючі труднощі, які відчують вірні в пошуках безпечного морального вчення, особливо в питаннях статевої, вони також свідомі зростаючих труднощів, з якими зустрічаються душпастирі щодо ефективного представлення цього вчення. Єпископи знають, що з огляду на свої пастирські обов'язки вони покликані відповісти на потреби своїх вірних у цій дуже серйозній ділянці. Тому єпископи і єпископські конференції вже опублікували низку важливих документів, які стосуються цієї ділянки. Однак, оскільки помилкові погляди і ті збочення, які є їхнім результатом продовжують поширюватися, Священна Конгрегація у справах доктрини віри з огляду на свої функції у Вселенській Церкві (2) та доручення Вселенського Архидієцезії вирішила за необхідне опублікувати цю декларацію.

III

Люди у наш час все більше і більше усвідомлюють, що гідність та покликання людської особи вимагають, щоб вони відкрили через світло власного розуму, цінності, властиві їхній природі, і що вони повинні неупинно розвивати ці цінності і реалізовувати їх у своєму житті, щоб досягнути щораз більшого розвитку.

У моральних питаннях людина не може робити ціннісного судження відповідно до особистих примх: “У глибинах свого сумління, людина виявляє закон, який вона на себе не накладала, але який вимагає від неї покори. . . тому що в серці людини є закон, вписаний Богом. У підкорені йому полягає гідність людини; за ним вона буде судженою”. (3)

Крім того, через Своє об'явлення Бог відкрив для нас християн Свій план спасіння і показав нам Христа, Спасителя і Освятителя, через Його навчання і приклад, як найвищий і незмінний Закон життя: “Я – світло світу. Хто йде за мною, не блукатиме у темряві, а матиме світло життя”. (4)

Отже, не може бути правдивого піднесення гідності людини, якщо суттєвий порядок її природи не є пошанований. Звичайно, в історії цивілізації багато конкретних умов і потреб людського життя змінилися і надалі будуть змінюватися. Проте, будь-яка еволюція звичаїв і кожного типу життя повинні утримуватися у межах, накладених незмінними принципами, які базуються на складових елементах та суттєвих

відношеннях кожної людської особи – на елементах і відношення, які є трансцендентними по відношенню до історичної контингентності.

Ці фундаментальні принципи, які можна досягнути розумом, містяться у “Божественному Законі – вічному, об’єктивному і універсальному – за допомогою якого Бог упорядковує, скеровує і управляє усесвітом та всіма шляхами людської спільноти через план, задуманий у мудрості і любові. Бог створив людину, щоб вона брала участь у цьому законі, для того щоб під ласкою Божественного провидіння, вона змогла щораз краще сприймати незмінну істину”. (5) Цей Божественний Закон є досяжним для наших умів.

IV

Тому, багато, хто помиляється сьогодні стверджуючи, що не можна знайти ні у людській природі, ні у об’явленому законі жодної абсолютної та незмінної норми, яка б використовувалася стосовно конкретних вчинків, і була б інакшою від тієї, яка виражається у загальному законі милосердя та пошани до людської гідності. Як доказ їхнього твердження вони висувають погляд, що так-звані норми природнього закону чи настанов Святого Письма слід розглядати тільки як дане вираження форми окремої культури в певному моменті історії.

Але в дійсності Божественне Об’явлення і філософська мудрість у властивій їй сфері наголошують на автентичних вимогах людської природи. Таким чином, вони обов’язково виявляють існування незмінних законів, вписаних у конститутивні елементи людської природи і які є ідентичними у всіх істотах, наділених розумом.

Крім того, Христос заснував Свою Церкву, як “стовп та основу правди.”(6) За допомогою Святого Духа вона невпинно безпомилково зберігає і передає істини морального порядку, і достовірно тлумачить не лише об’явлений позитивний закон, але “також ... ті принципи морального порядку, які впливають з самої людської природи”(7) і які стосуються повного розвитку і освячення людини. Власне Церква впродовж своєї історії завжди вважала певне число настанов природнього закону, як такі, що мають абсолютну і незмінну цінність і у їх порушенні вона бачила суперечність навчанню і духу Євангелії.

V

Оскільки сексуальна етика торкається фундаментальних цінностей людського і християнського життя, то це загальне вчення однаково стосується сексуальної етики. У

цій сфері існують принципи і норми, які Церква завжди без вагань передавала як частину свого вчення, попри те, що багато поглядів і звичаїв світу могли протиставлятися їм. Ці принципи і норми у жодному випадку не завдячують своїм походженням певному типу культури, але швидше, пізнанню Божественного Закону і людської природи. Тому вони не можуть вважатися застарілими чи сумнівними через те, що виникла нова культурна ситуація.

Саме ці принципи надихнули до створення повчань і вказівок, даних Другим Ватиканським Собором, про виховання та організацію суспільного життя, з урахуванням однакової гідності чоловіка і жінки, і пошануванням їхньої відмінності.(8)

Говорячи про “статеву природу людини і людську здатність до продовження роду”, Собор зазначає, що вони “чудно перевищують те, що є на нижчих форм життя.”(9); Тоді собор в особливий спосіб роз’яснює принципи і критерії, які стосуються людської статевої у подружжі та, які базуються на до-цільній скерованості специфічних статевих функцій.

Щодо цього, Собор заявляє, що моральна благість актів, властивих подружньому життю, актів, впорядкованих згідно правдивої гідності людини, – “не залежить виключно від самого тільки щирого наміру й оцінки спонук, але повинна бути визначувана за об’єктивними критеріями, виведеними з природи самої особи та її вчинків, які шанують цілісне значення взаємного самовіддання і дітородження в рамках істинної любові.”(10)

Ці останні слова коротко підсумовують соборове вчення – яке повніше викладене у одній з перших частин цитованої Конституції (11) – про до-цільне призначення статевого акту та про головний критерій його моральності, а саме – пошана до його кінцевої цілі, що забезпечує моральне добро цього акту.

На цьому принципі, яким Церква володіє від Божественного Об’явлення та на її автентичному тлумаченні природнього закону також базується її традиційна доктрина, яка констатує, що уживання статевих функцій має своє справжнє значення і моральну чесність у справжньому подружжі.(12)

VI

Метою даної декларації не є ані розгляд усіх можливих зловживань статевою, ані жоден елемент, включений у практику ціломудрія. Її метою радше є повторення доктрини Церкви про деякі особливі пункти, зважаючи на нагальну потребу чинити опір серйозним помилкам і широко розповсюдженим хибним формам поведінки.

VI

Сьогодні є багато таких, хто відстоює право на передподружні статеві стосунки, принаймні у тих випадках, коли є твердий намір одружитися, а приязнь, яка вже в певному сенсі є подружньою у психології суб'єктів, вимагає цього довершення, яке вони вважають вродженим. Особливим випадком є, коли святкуванню одруження перешкоджають певні обставини, чи коли інтимні стосунки видаються необхідними для збереження любові.

Така позиція суперечить Християнській доктрині, яка стверджує, що кожен статевий акт повинен здійснюватися у рамках подружжя. Яким би твердим не був намір тих, хто практикує передчасні статеві стосунки, фактом є те, що ці стосунки не можуть забезпечити щирості і вірності міжособистісних стосунків між чоловіною та жінкою, ані не можуть захистити ці стосунки від примх та капризів. Існує сталий зв'язок, який повелів Христос і Він відновив першопочаткову вимогу, яка починається статевою відмінністю. “Хіба ви не читали, що Творець від початку створив їх чоловіком і жінкою і сказав: Тому покине чоловік батька і матір і пристане до своєї жінки, і будуть вони двоє одним тілом? Так що вони не будуть більше двоє, лиш одне тіло. Що, отже, Бог злучив, людина хай не розлучає”(13). Св. Павло ще чіткіший, доводячи, що у випадку, коли неодружені люди чи вдови не можуть жити у цноті, вони не мають іншої альтернативи, ніж сталий зв'язок подружжя: “... краще одружитися, ніж розпалюватися.”(14) Власне через подружжя любов одружених людей є піднятою до любові, якою Христос безкорисно любить Церкву(15), тоді, коли розбещене статеве єднання(16) оскверняє храм Святого Духа, яким став християнин. Тому статеве єднання тільки тоді є законним, коли між чоловіною і жінкою утворилася відповідна спільнота життя.

Це те, що Церква завжди розуміла і навчала(17). Вона знаходить цілковиту згоду зі своєю доктриною у людських роздумах та уроках історії.

Досвід вчить нас, що любов повинна знаходити свій захист у стійкості подружжя, якщо хочемо, щоб статеві стосунки справді відповідати вимогам її кінцевої цілі та вимогам людської гідності. Ці вимоги передбачають подружню угоду, санкціоновану і гарантовану суспільством – угоду, яка встановлює життєвий стан надзвичайної ваги, як для виняткового зв'язку чоловічини та жінки, так і для блага їхньої сім'ї і людської спільноти. Властиво, найчастіше доподружні стосунки виключають можливість дітей. Те, що собі уявляють подружньою любов'ю, не спроможне – як це абсолютно мусить бути – перерости у батьківську та материнську любов. Або ж, якщо і переросте, то на

шкоду дітям, які будуть позбавлені стабільного середовища, в якому вони повинні розвиватися, щоб знайти в ньому шлях і засіб свого вступу в суспільство.

Згода людей, які бажають поєднатися у подружжі, повинна бути оприлюднена у спосіб, що робить її в очах суспільства чинною. Щодо вірних, то їхня згода заснувати спільноту подружнього життя повинна бути висловлена за законами Церкви. Це згода, яка робить їхнє подружжя Христовим Таїнством.

VIII

У наш час зустрічаються особи, які виходячи з психологічних спостережень, почали поблажливо оцінювати і навіть цілковито оправдовувати гомосексуальні стосунки між певними людьми. Вони це роблять всупереч незмінному вченню Учительського Уряду і моральному глузду Християн.

Існує різниця, і, очевидно небезпідставна, між гомосексуалістами, чії одностатеві схильності походять від неправильного виховання, браку нормального статевого розвитку, звички, поганого прикладу, чи інших подібних причин, і є минущими, і, принаймні, не є невиліковними, і між гомосексуалістами, які є такими через певний тип вродженого інстинкту, або через патологічну конституцію, яка вважається невиліковною.

Стосовно цієї другої категорії суб'єктів, деякі люди роблять висновок, що їхня схильність є настільки природною, що виправдовує у їхньому випадку гомосексуальні стосунки в рамках щирої спільноти життя і любові, аналогічної до подружжя, якщо такі гомосексуалісти відчують неспроможність вести самотнє життя.

У ділянці душпастирської праці до цих гомосексуалістів потрібно, безперечно, ставитися з розумінням і підтримувати їх в надії на подолання особистих труднощів і в їхній нездатності належно вписатися в суспільство. Ступінь їхньої вини буде оцінюватися ошадливо. Але жоден пасторальний метод, який застосовується, не може морально виправдати цих дій на тій підставі, що вони були б сумісні зі становищем таких людей. Бо, згідно з об'єктивним моральним порядком гомосексуальним стосункам бракує суттєвої і необхідної до-цільної скерованості. У Святому Письмі вони є засуджені, як серйозна розбещеність і навіть представлені – як сумний наслідок відкинення Бога. (18) Ця біблійна оцінка, звичайно, не дозволяє нам робити висновки, що той, хто страждає від цієї аномалії є особисто відповідальним за неї. Вона лише стверджує той факт, що гомосексуальний акт сам по собі внутрішньо розладнаний і не може бути виправданим за жодних обставин.

IX

Сьогодні традиційне Католицьке вчення про те, що мастурбація є серйозним моральним розладом, часто ставиться під сумнів або ж виразно заперечується. Говорять, що психологія і соціологія показують, що це є нормальним явищем статевого дозрівання, особливо серед молоді. Стверджується, що справжньою і серйозною хібою вона є лише тоді, коли суб'єкт умисно вдається на самоті до задоволень, замкнених на ньому самому ("ipsation"), бо у такому випадку акт був би насправді радикально протипоставленим спілкуванню в любові між особами різної статі, яка, як дехто вважає є тим, чого в першу чергу шукають, коли вживають свої статеві здатності.

Такий погляд суперечить вченню і пасторальній практиці Католицької Церкви. Якою б не була сила певних аргументів біологічного і філософського характеру, які інколи були вживані богословами, в дійсності, як Вчительський Уряд Церкви протягом незмінної традиції, так і моральне відчуття вірних, твердили без вагання, що мастурбація є внутрішньо і серйозно розладнаний акт. (19) Найважливішою підставою цього твердження є те, що без огляду на мотив такого акту, свідоме уживання статевої поза нормальними подружніми стосунками за своєю суттю суперечить кінцевій меті статевої функції. Тому що йому бракує того до чого покликані статеві стосунки моральним порядком, а саме – стосунків, які реалізують “цілісне значення взаємного самовіддання і дітородження в рамках істинної любові” (20) Будь-яке умисне використання статевої повинно обмежуватися саме до таких рамок стосунків. Навіть, якщо б не можна було довести, що Святе Письмо засуджує цей гріх називаючи його по імені, традиція Церкви правильно зрозуміла, що він засуджений в Новому Завіті, у тих місцях де говориться про “нечистоту”, “нецнотливість” та інші пороки, що суперечать цноті і стриманості.

Соціологічні спостереження можуть представити частоту цього розладу в залежності від місця, населення чи обставин. У цей спосіб розкриваються факти, але факти не є критерієм судження про моральну цінність людських актів. (21) Частота явища, про яке йде мова, є, безперечно, пов'язана з вродженою людською слабкістю, яка є наслідком первородного гріха; але вона також пов'язана з втратою відчуття Бога, з зіпсуттям звичаїв, породженого комерціалізацією пороків, з непогамовною розбещеністю багатьох громадських розваг та друкованих органів, а також з нехтуванням скромності, яка є захистом для цноти.

Про предмет мастурбації сучасна психологія подає багато обґрунтованої і корисної інформації для формулювання більш зваженого судження про моральну відповідальність і для скерування пасторальної діяльності. Психологія допомагає побачити, як незрілість підлітка (яка може іноді тривати і після цього віку), психологічна невірноваженість чи звичка можуть впливати на поведінку, обмежувати свободну дію і приводити до ситуації, в якій суб'єктивно це може не завжди бути тяжкою провинною. Але загалом, відсутність серйозної відповідальності не повинна припускатися; це було б неправильним розумінням людської моральної здатності.

У пасторальному служінні, для того, щоб сформулювати адекватне судження про конкретні випадки, повинна враховуватися звична поведінка людей в своїй повноті, не тільки те, що стосується милосердних та справедливих діл конкретного індивіда, але також – турбота даної людини про дотримання особливих приписів цнотливості. Особливо слід звертати увагу чи даний індивід уживає необхідних засобів, як природних так і надприродних, які зі свого довготривалого досвіду рекомендує християнський аскетизм для подолання пристрастей та зросту в чесноті.

Х

Дотримання морального закону у ділянці статевої та плекання цнотливості попали під значну загрозу, особливо серед менш практикуючих християн, через сучасні тенденції мінімізувати, а навіть цілковито заперечувати, дійсність тяжкого гріха, принаймні у теперішньому житті людей.

Є такі, що заходять так далеко, що стверджують, що смертний гріх, який веде до відокремлення від Бога, існує тільки у випадку формальної прямо протиставленої відмови від Божого поклику, чи у еґоцентричності, яка цілковито і умисно закриває людину від любові до ближнього. Вони кажуть, що тільки тоді у гру вступає фундаментальний вибір, тобто рішення, яке цілковито бере на себе особа і яке є необхідним для існування смертного гріха. Цим вибором особа з глибини своєї особистості займає чи утверджує фундаментальну настанову стосовно Бога або людей. Навпаки, так звані “другорядні” вчинки (які, переважно, зазвичай, не передбачають вирішального вибору), не доводять до зміни фундаментального вибору, тим більше, що вони часто породжені звичкою. Тому такі вчинки можуть послабити фундаментальний вибір, але не настільки, щоб повністю його змінити. Згідно цих авторів, зміна фундаментального вибору стосовно Бога ще менше трапляється у сфері статевої, де моральний порядок особа порушує не зовсім умисно і відповідально, а, радше, під

впливом пристрастей, слабкості, незрілості, інколи навіть через ілюзію, що таким чином виявить любов до іншого. До цих причин часто додається тиск суспільного середовища.

В дійсності, саме фундаментальний вибір у кінцевому рахунку визначає моральну вдачу особи. Але він може бути повністю зміненим окремими діями, особливо, як це часто трапляється, коли вони були підготовані попередніми, більш поверховими діями. Незалежно від прикладів, є помилкою говорити, що окремих дій недостатньо, щоб скласти смертний гріх.

Згідно з вченням Церкви смертний гріх, який протриває Богу, не полягає тільки у формальному і прямому спротиву заповідям любові. Його також зустрічаємо у випадку цього спротиву справжній любові, який міститься у кожному умисному порушенні кожного морального закону у важливих питаннях.

Христос Сам вказав на подвійну заповідь любові, як на основу морального життя. Але ж на ці заповіді спираються “увесь закон і пророки.” (22) Тому вона включає інші окремі приписи. Справді, юнакові, який запитав: “... що доброго маю чинити, щоб мати життя вічне?” Ісус відповів: “... як хочеш увійти в життя, додержуй заповідей... не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй криво, поважай батька-матір і люби ближнього твого, як себе самого.” (23)

Тому особа чинить смертний гріх не лише тоді, коли її вчинок впливає з прямої зневаги до любові Бога та ближнього, але також і тоді, коли вона свідомо і вільно, без огляду на причину, вибирає те, що серйозно неупорядковане. Тому що в цьому виборі, як було сказано вище, є вже включена зневага Божественної заповіді: особа відвертається від Бога і втрачає любов. Тепер, відповідно до християнської традиції та вчення Церкви, а також відповідно до здорового глузду, моральний уклад статевої включає такі високі цінності людського життя, що кожне пряме порушення цього укладу об'єктивно є серйозним. (24)

Це правда, що у гріхах статевого порядку, з огляду їх вид і причини, значно частіше трапляється так, що дана згода, не є цілком свобідною. Цей факт наголошує на тому, що треба бути обережним у судженнях стосовно відповідальності суб'єкта. У цьому питанні особливо доречно згадати наступні слова зі Святого Письма: “Чоловік дивиться на лице, Господь же дивиться на серце.” (25) Проте, хоча варто бути обачним у судженнях про суб'єктивну тяжкість кожної гріховної дії, з цього у жодному разі не впливає можливість притримуватися погляду, що смертні гріхи не чиняться в ділянці статевої.

Тому душпастирі повинні виявляти терпеливість та доброту; але їм не дозволено представляти Божі заповіді як нечинні, ані безпідставно применшувати людську відповідальність. „Неприховування нічого зі спасенного вчення Христа є визначною формою виразу любові до душ. Воно повинно завжди супроводжуватись терпеливістю і любов'ю; Господь сам дав приклад спілкування з людьми. Прийшовши не судити світ, а спасти його, Він, щоправда, був непримиренним супроти зла, але милосердним до людей.“(26)

XI

Як було вже сказано, мета цієї декларації – привернути увагу вірних у сьогоднішніх обставинах до певних помилок та способів поведінки, яких вони повинні остерігатися. Проте, чеснота цнотливості, в жодному разі не зводиться до уникання уже названих помилок. Вона скерована до досягнення вищих і позитивніших цілей. Це чеснота, яка стосується цілої особистості, її внутрішньої та зовнішньої поведінки.

Кожен повинен володіти цією чеснотою відповідно до свого стану: для одних це означатиме дівицтво чи целібат, посвячений Богові, який є надзвичайним шляхом легшого віддання себе з нерозділеним серцем тільки Богові. (27) Для інших це матиме форму, визначену моральним законом, в залежності чи вони одружені, чи одинокі. Яким би не був життєвий стан, цнотливість не є тільки зовнішнім станом; вона повинна очищувати серце особи відповідно до слів Христа: “Ви чули, що було сказано: Не чини перелюбу. А я кажу вам, що кожний, хто дивиться на жінку з пожаданням, той вже вчинив перелюб з нею в своїм серці.” (28)

Цнотливість включена у ту стриманість, яку св. Павло зачисляє до дарів Святого Духа, коли він засуджує плотську чуттєвість – як хибу, особливо негідну для християн і таку, що загороджує вхід у Царство Небесне. (29) “Це ж саме воля Божа: святість ваша, щоб ви стримувались від розпусти, щоб кожен з вас умів тримати своє тіло у святості і пошані, не в пристрасті жагучій, як погани, які не знають Бога, не надуживаючи і не кривдячи в цій справі свого брата... Бо Бог нас покликав не до нечистоти, а до святості. Тому, отже, хто на це не зважає, той не чоловіка зневажає, а Бога, що нам дає свого Святого Духа”. (30) “Розпушта й усяка нечистота та захланність щоб і не згадувались між вами, як це й личить святим. Так само безсоромність чи балачки безглузді й порожні жарти, – воно бо непристойне; а радше – дякуйте Богові. Бо знайте, що жодний розпусник чи нечистий, чи захланний, що є ідолослужитель – не матимуть спадщини у Христовім і Божім царстві. Нехай ніхто вас не зводить марними словами, бо, власне,

через це спадає гнів Божий на синів бунтівливих. Не майте, отже, нічого спільного з ними! Ви були колись темрявою, тепер же - світлом у Господі: поведіться ж як діти світла. Плід світла є в усьому, що добре, що справедливе та правдиве.” (31)

Крім того апостол вказує на особливо християнські мотиви практикування цнотливості, коли він засуджує гріх розпусти не тільки в тому, що цей вчинок завдає шкоди ближньому або суспільному порядку, але тому що розпусник ображає Христа, який відкупив його Своєю кров'ю і членом, якого він є, і ображає Святого Духа, храмом, якого він є. “Ви ж знаєте, що тіла ваші – члени Христові... Усякий гріх, що його чинить людина, є поза її тілом; а хто чинить розпусту, грішить супроти власного тіла. Ви ж знаєте, що ваше тіло – храм Святого Духа, який живе у вас. Його ви маєте від Бога, тож уже не належите до себе самих. Ви бо куплені високою ціною! Тож прославляйте Бога у вашому тілі!” (32)

Наскільки вірні високо шанують цінність цнотливості та її необхідну роль у житті, мужчин та жінок, – настільки краще вони будуть сприймати духовним відчуттям її моральні вимоги і поради. У цей самий спосіб вони будуть краще знати, як прийняти і втілити, в дусі послуху вчення Церкви, те, що чиста совість диктує у кожному конкретному випадку.

ХІІ

Св. апостол Павло яскраво описує болючий внутрішній конфлікт особи, поневоленої гріхом: конфлікт між “законом його розуму” і “законом гріха, який живе у його членах” і, який держить його у полоні”. (33) Але людина може звільнитися від свого “приреченого на смерть тіла” через благодать Ісуса Христа. (34) Цією благодаттю насолоджуються ті, хто був оправданий нею і, кого “закон духу життя у Христі Ісусі звільнив від закону гріха і смерті”. (35) Саме тому апостол благає їх: “Нехай, отже, не панує гріх у смертнім вашім тілі, щоб вам коритися його пожадливістю.” (36)

Це звільнення, яке пасує до служіння Богові у новизні життя, проте не знищує хтивості, яка походить від первородного гріха, ні спонук до злого у цьому світі, який є “у владі лукавого.” (37) Саме тому апостол напучує вірних долати спокуси силою Божою (38) і “дати відсіч хитрощам диявольським” (39) вірою, пильною молитвою (40) і суворістю життя, що підпорядковує тіло Духові. (41)

Християнське життя, в наслідуванні Христа вимагає від кожного “зректися себе і нести свій хрест щоденно” (42), будучи підтриманим надією нагороди, бо “якщо ми з Ним померли, то з Ним будемо і царювати.” (43) Згідно з цими настійливим

напучуванням, вірні нашого часу, більш ніж будь-коли повинні уживати засобів, які Церква завжди рекомендувала для життя у цноті. Цими засобами є: дисципліна чуттів та розуму, пильність і розсудливість в униканні нагод до гріха, дотримання скромності, помірність у відпочинку, здорові заняття, палка молитва та часте прийняття Тайни Покаяння і Євхаристії. Молодим людям слід особливо щиро плекати відданість Непорочній Діві і брати за приклад життя святих та інших вірних, особливо молодих, які перевершували у практикуванні цнотливості.

Особливо важливо, щоб кожен високо шанував чесноту цнотливості, її красу і її силу притягання. Ця чеснота підсилює гідність людської особи та дає їй можливість любити правдиво, безкорисливо, неогоїстично, з повагою до інших.

XIII

Єпископи повинні вчити вірних моральному вченню про статеву моральність, наскільки б великі не були труднощі у здійсненні цієї праці з огляду на ідеї і практики, які сьогодні переважають. Ця традиційна доктрина повинна глибше вивчатися. Вона повинна подаватися у той спосіб, яким можливо належно просвітити сумління тих, хто зіткнувся з новою ситуацією, і повинна бути збагаченою розрізненням усіх елементів, які можуть правдиво та корисно привернути увагу до значення та цінності людської статевої. Необхідно вірно зберігати та навчати принципів та норм морального життя, повторно стверджених цією декларацією. Особливо необхідно зробити усе, щоб вірні розуміли, що Церква зберігає ці принципи не як старі та непорушні забобони, не від маніхейських упереджень, як часто стверджується, але швидше тому, що вона знає з певністю, що вони є у повній гармонії з божественним порядком творіння та духом Христа і тому також з людською гідністю.

Завданням єпископів є також пильнувати, щоб правильна доктрина, опромінена вірою та проваджена Учительським Урядом Церкви, викладалася на богословських факультетах та у семінаріях. Єпископи повинні також забезпечити, щоб сповідники просвічували сумління людей і, щоб катехитичні повчання подавалися у досконалій вірності католицькій доктрині.

На єпископах, священниках та їхніх помічниках лежить завдання застерігати вірних від помилкових думок, які часто зустрічаються у книжках, періодичних виданнях та на громадських зустрічах.

Батьки, на першому місці, а також вчителі повинні докладати зусиль, щоб вести своїх дітей та учнів шляхом цілісного виховання до психологічної, емоційної та

моральної зрілості, відповідно до їхнього віку. Тому вони повинні розсудливо подавати інформацію, яка відповідає їхньому віку, ретельно виховувати їх волю згідно з християнською мораллю не лише порадами, а понад усе – власним життєвим прикладом, покладаючись на Божу поміч, яку вони одержать у молитві. Батьки та вчителі повинні також захищати молодь від багатьох небезпек, яких вона ще не зовсім усвідомлює.

Митці, письменники та усі, хто використовує засоби масової комунікації, повинні виконувати професійні обов'язки згідно з їхньою християнською вірою та чітким усвідомленням величезного впливу, який вони можуть мати. Їм слід пам'ятати, що “першість об'єктивного морального порядку повинна всіма розглядатися як абсолютна” (44), і що це неправильно, коли вони надаватимуть перевагу будь-яким так званим естетичним цілям, матеріальним вигодам, або успіху. Неважливо чи йде мова про малярський витвір чи літературний твір, громадські розваги, чи подання новин, – кожна особа в своїй сфері повинна виявляти тактовність, обачність, поміркованість та справжнє відчуття цінностей. У цей спосіб, далеко від сприяння поведінки уседозволеності, кожна особа буде робити свій внесок у її регулювання і навіть у творенні більш здорового морального суспільного клімату.

Зі свого боку, усі миряни, з огляду на свої права та обов'язки у справі *апостоляту* повинні докладати зусиль і діяти у такий самий спосіб.

І на завершення, кожному слід пригадати слова Другого Ватиканського Собору: “Цей священний Собор також стверджує, що діти та молодь мають право бути заохочуваними зважувати моральні цінності чистою совістю та приймати їх за власним вибором, знати і любити більш адекватно. Отже, Собор щиро благає всіх, хто керує народами чи відповідає за справу виховання, пильнувати, щоб молодь ніколи не була позбавлена цього священного права” (45).

На аудієнції, наданій 7 листопада 1975 року, нижчепідписаному префекту Конгрегації у справах доктрини віри, верховний понтифік з божественного провидіння папа Павло VI схвалив цю “Декларацію про деякі питання статевої етики”, підтвердив та розпорядився її опублікувати.

Дано в Римі, Конгрегацією у справах доктрини віри, 29 грудня 1975 року.

Франьйо Кардинал Шепер

Префект

Джером Гамер, О.Р.

Титулярний Єпископ Лоріюм

Секретар